

COVID-19 ako choroba z povolania?

(autor: Mgr. Beáta Dudášová, advokátska koncipientka)

Súčasná epidemiologická situácia vystavuje isté skupiny zamestnancov pri plnení pracovných povinností zvýšenému riziku nákazy novým druhom koronavírusu SARS-CoV-2 spôsobujúcim ochorenie COVID-19.

Možno však nákazu vírusom SARS-CoV2 počas výkonu pracovných činností považovať za chorobu z povolania?

Legálnu definíciu choroby z povolania obsahuje ustanovenie § 8 ods. 2 a 3 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), ktorý chorobu z povolania definuje ako chorobu uznanú príslušným špecializovaným pracoviskom podľa osobitného predpisu (ktorým je zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 204/2014 Z. z.) zaradenú do zoznamu chorôb z povolania uvedeného v prílohe č. 1, ak vznikla za podmienok uvedených v tejto prílohe zamestnancovi pri plnení pracovných úloh alebo služobných úloh alebo v priamej súvislosti s ich plnením; alebo ak vznikla fyzickej osobe uvedenej v § 17 ods. 2 pri činnostiach uvedených v tomto ustanovení alebo v priamej súvislosti s týmito činnosťami. Choroba z povolania je aj choroba, ktorá bola zistená pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania, najviac tri roky pred dňom jej zaradenia do tohto zoznamu.

Zodpovednosť zamestnávateľa za chorobu z povolania zamestnancov je založená na objektívnom princípe, t. j. aj v prípade ak vykonal a zabezpečil všetky preventívne opatrenia. Prvou, základnou podmienkou pre priznanie choroby z povolania je **vznik choroby v priamej súvislosti s výkonom práce alebo vplyvom pracovného prostredia** (to, či tomu tak je posudzuje lekár – špecialista z odboru pracovné lekárstvo). Druhou podmienkou je, aby choroba **bola uvedená v zozname chorôb z povolania**, ktorý tvorí prílohu č. 1 zákona o sociálnom poistení. V tomto zozname sú zároveň upravené aj podmienky vzniku jednotlivých chorôb z povolania.

Pre ochorenie COVID-19 by tak bolo možné použiť položku číslo 24 Zoznamu chorôb z povolania - *Infekčné choroby a parazitárne choroby okrem tropických infekčných chorôb a parazitárnych chorôb a chorôb prenosných zo zvierat na ľudí*, ktorú možno získať pri „*vyšetrení a opatrovaní osôb tam, kde je preukázateľný styk s týmito chorobami alebo s infekčným materiálom, ako súčasť plnenia pracovných úloh alebo činností*“. Takéto zaradenie však limituje prípadné priznanie choroby z povolania pre chorobu COVID-19 len na zdravotníkov, pracovníkov laboratórií a opatrovateľov.

O niečo zložitejšia situácia však nastáva u ostatných skupín zamestnancov vystavených zvýšenému riziku nákazy, ktorí ale nevykonávajú prácu podľa položky č. 24 prílohy 1 zákona o sociálnom poistení. V týchto prípadoch je potrebné poukázať na **Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2000/54/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s vystavením biologickým faktorom pri práci** (ďalej len „Smernica“). Smernica okrem definície rizík, povinností zamestnávateľa, ako aj zamestnanca pri vystavení uvedeným rizikám definuje aj rizikovosť biologických činiteľov. V súlade so Smernicou sú **členské štáty povinné zabezpečiť, aby všetky vírusy, ktoré zatiaľ neboli vyhodnotené a začlenené do prílohy, boli klasifikované minimálne v druhej skupine**. V prípade koronavírusu SAR-COV-2 spôsobujúceho ochorenie COVID-19 by malo ísť o zaradenie do štvrtej, teda najrizikovejšej skupiny biologických činiteľov - „*biologický činiteľ, ktorý spôsobuje závažné ochorenie ľudí a pre pracovníkov predstavuje závažné nebezpečenstvo; môže predstavovať vysoké riziko rozšírenia v populácii, obyčajne pre neho nie je k dispozícii účinná profylaxia alebo liečba*“ (uvedené

platí najmä s ohľadom na to, že v Prílohe III, ktorú tvorí zoznam klasifikovaných činiteľov, o ktorých sa vie, že spôsobujú infekciu ľudí, v časti „Vírusy“ sú priamo uvedené aj koronavírusy).

Preukázanie priamej súvislosti s výkonom práce je v aktuálnej situácii pomerne jednoduché. Prebiehajúce testovanie obyvateľov Slovenska, ako aj realizované opatrenia smerujúce k obmedzeniu mobility sú faktory, na základe ktorých je takmer jednoznačne možné preukázať, že ľudia chorobu COVID-19 získali práve v súvislosti s výkonom svojej práce.

Ak teda dôjde k expozícii a nákaze koronavírusom SARS-COV-2 na pracovisku, malo by jednoznačne ísť o chorobu z povolania, pri ktorej **má zamestnanec nárok na odškodnenie** (vrátane straty na zárobku po dobu liečenia) **vždy**, teda bez ohľadu na dĺžku práceneschopnosti. Ďalšie nároky bude potrebné posudzovať v závislosti od toho, či pôjde o chorobu bez dlhodobých (trvalých) následkov, alebo v jej dôsledku dôjde k zmene pracovnej schopnosti zamestnanca.

Dňa 3.11.2020 Národná rada SR schválila **vládný návrh zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov** (ďalej len „novela zákona o sociálnom poistení“), o ktorom rokovala v skrátanom legislatívnom konaní. Novela zákona o sociálnom poistení ustanovuje, že **zamestnanci, ktorí sa preukázateľne nakazia v práci ochorením COVID-19, budú môcť čerpať úrazový príplatok**. Úrazový príplatok dostane zamestnanec, ktorý je počas krízovej situácie uznaný za dočasne práceneschopného z dôvodu ochorenia COVID-19 a ktorému zamestnávateľ potvrdí, že ochorenie vzniklo pri práci, kde je preukázateľný kontakt s týmto ochorením alebo s infekčným materiálom ako súčasť plnenia pracovných úloh alebo pracovných činností. Týka sa to napríklad zamestnancov zariadení sociálnych služieb, či zdravotných pracovníkov. Ak sa splní podmienka uznania choroby z povolania, zamestnanec dostane príplatok vo výške 25 % denného vymeriavacieho základu.

Aktuálne legislatívne dianie priebežne neustále sledujeme. V prípade záujmu je naša advokátska kancelária pripravená poskytnúť potenciálnym klientom kvalifikované právne poradenstvo.